

Náhradní rodinná péče – informace k řízení (proces z hlediska obsahu a času)

17. 09. 2020 10:39

Každý, kdo by se rád stal osvojitelem, pěstounem nebo pěstounem na přechodnou dobu, musí nejprve projít správním řízením. Toto řízení je upraveno v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí a jedná se o činnost v rámci přenesené působnosti. Do řízení jsou zapojeny orgány sociálně-právní ochrany dětí na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností, krajské úřady a Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. V případě, že žadatel je již pěstounem nebo pěstounem na přechodnou dobu, k jeho žádosti o přijetí dalšího dítěte se vyjadřují i organizace, s nimiž dle tohoto zákona žadatel uzavřel dohodu o výkonu pěstounské péče.

Zájemce si musí podat žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny nebo pěstouny na přechodnou dobu na obecním úřadu ORP dle místa svého trvalého bydliště. Zde sociální pracovníce poskytne poradenství zájemci a předá mu potřebné tiskopisy. Rovněž s ním domluví termín návštěvy v rodině a po kompletaci žádost spolu se svým vyjádřením postoupí krajskému úřadu k dalšímu řízení. Dle zákona tak učiní neprodleně, dle naší zkušenosti postupují pracovníce žádosti do tří týdnů od podání žádosti na obci.

Krajský úřad pokračuje v řízení, v rámci kterého je provedeno tzv. odborné posouzení osoby žadatele nebo žadatelů a všech členů společné domácnosti včetně dětí, v rodině žijících. Rozsah odborného posouzení je také upraven zákonem a vždy obsahuje psychologické posouzení osobnosti žadatelů, jejich motivace k přijetí dítěte, jejich osobnostních předpokladů k péči o děti se specifickými potřebami, dále posouzení sociální a bytové situace žadatelů, zdravotního stavu žadatelů (jak ovlivňuje zdravotní stav výchovné a pečovatelské schopnosti žadatele nejenom tady a teď, ale i s perspektivou dlouhodobosti péče). Všichni žadatelé a jejich partneři musí absolvovat přípravu k přijetí dítěte do rodiny a děti v rodině žijící také část přípravy. Zákon opět upravuje minimální rozsah přípravy (72 hodin u pěstounů na přechodnou dobu a 48 hodin u osvojitelů a pěstounů). V Libereckém kraji realizuje přípravy Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy v Liberci, která k tomuto účelu má pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Od letošního roku pořádá 5 příprav ročně, které jsou společné pro všechny formy náhradní rodinné péče. V letošním roce se více než jindy stává, že sami žadatelé

odkládají nástup na přípravu z důvodu nemožnosti sladit pracovní život s účastí na přípravě (nemají již dovolenou – museli si ji vyčerpat v době nouzového stavu). Poradna vyšla vstříc požadavku krajského úřadu na realizaci přípravy i o víkendů, společná část se často koná během jednoho týdne (dále jsou individuální konzultace). Posouzení zdravotního stavu žadatelů je zajištěno externí lékařkou, která má zkušenosti v posudkové činnosti.

Na psychologickém posouzení se podílejí dvě psychologičky. Na práci s žadateli se podílejí dvě sociální pracovnice, které kromě této agendy plní další úkoly dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí (metodická a kontrolní činnost, zprostředkování NRP) a na úkolech souvisejících s činnostmi oddělení sociální práce (projekt, kampaň NRP ...).

Je potřeba říci, že ne všichni, kteří podali žádost, byli zařazeni do evidence. U některých došlo k tomu, že vzali svou žádost zpět (např. z důvodu těhotenství, změny rodinné situace, přehodnocení záměru přijmout dítě do rodiny). Další žadatelé své řízení přerušili na dobu minimálně půl roku, někteří až 2 roky. Někteří během řízení změnili formu náhradní rodinné péče. Na dobu řízení má velký vliv i spolupráce žadatelů. V letošním roce měl vliv i nouzový stav a další opatření proti šíření nemoci COVID 19, která neumožnila realizaci přípravy v měsíci březnu a dubnu, jakož i realizaci psychologických posouzení. Ostatní činnost běžela dále (vydávání rozhodnutí, posuzování zdravotního stavu žadatelů, přijímání nových žádostí).

Průměrná doba řízení od přijetí žádosti zájemců o náhradní rodinnou péči na KÚ LK do vydání rozhodnutí se v našem kraji zpravidla pohybuje kolem jednoho roku. Ve věci žádostí podaných v roce 2018 byla délka řízení od přijetí žádosti po rozhodnutí o zařazení 14 měsíců, ve věci žádostí podaných v roce 2019 pak byla průměrná délka řízení 10,5 měsíců. V roce 2020 díky změny organizace příprav byli zařazeni někteří žadatelé i po 6–8 měsících od přijetí jejich žádosti na krajský úřad.

Situace ve většině krajích ČR je obdobná, délka řízení je úzce spojená s termíny realizace příprav a doby podání žádosti a v průměru trvá 12 měsíců. Způsob vedení příprav je v krajích různý, každý úřad se snaží hledat optimální řešení pro své území.